

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Vanhemmuuden tukeminen perheiden moninaisuus huomioiden

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen Pirkanmaalla

Vanhemmuuden ja
parisuhteen tuen perusta:
*kohtaa, uskalla kysyä,
kuuntele kiireettä,
syyllistämättä*

- Pirkanmaan vanhemmuuden ja parisuhteen tuen
työryhmä -

*”...lapsen tulisi
persoonallisuutensa
täysipainoisen ja
sopusointuisen
kehityksen vuoksi kasvaa
perheessä onnellisuuden,
rakkauden ja ymmärtämyksen
ilmapiirissä.”*

- YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, otettu käyttöön
Suomessa vuonna 1991 -

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen yleiset tavoitteet

- Parantaa vanhemmuuden ja parisuhteen taitoja vahvistamalla palveluiden kattavuutta ja alueellista yhdenmukaisuutta yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien kanssa.
- Vahvistaa vanhemmuuden ja parisuhteen tukea osana alueelle muodostettavaa perhekeskustoimintamallia ja koulu lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukena - mallia.
- Parantaa palveluiden tunnettuutta erityisesti sähköisten palveluiden osalta.
- Kehittää palvelujen integraatiota ja palvelujen sisältöjä tavalla, joka huomioi molempien vanhempien ja huoltajien tarpeet moninaisissa perheissä.
- Ottaa käyttöön toimintakäytäntöjä, jotka edistävät sekä asiakkaiden että työntekijöiden osallisuutta ja vuorovaikutteista kohtaamista sekä moniammatillista yhteistyötä.

→ *Kattavat, verkostoituneet ja helposti löydettävät vanhemmuuden ja parisuhteen tuen palvelut Pirkanmaalla. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen palvelut tunnetaan niin lapsi- ja perhepalveluissa kuin aikuisten palveluissa työskentelevien ammattilaisten keskuudessa.*

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki osana pilotteja

1. Yhteinen ymmärrys vanhemmuuden ja parisuhteen tuen tärkeydestä osana lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluita.
2. Yhteinen ymmärrys siitä mitä tarkoitamme vanhemmuuden ja parisuhteen tuella osana perhekeskustoimintamallia.
3. Ymmärrys siitä, mitä minun tulee työntekijänä ottaa huomioon vanhemmuuden ja parisuhteen tukemisen osalta.
4. Jaettu käsitys siitä, mikä on työnjako näiden palveluiden osalta eli tieto siitä kuka hoitaa ja huolehtii kun omat keinot eivät riitä (esim. palveluohjaus, agentti- ja avainhenkilömallit, Pyydä apua -nappi).
5. Selkeä käsitys siitä, miten työntekijät, vanhemmat, lapset ja nuoret on osallistettu.
6. Selkeät kirjaukset (tavoitteet, toimenpiteet) Perhekeskustoimintamallin kuvauksissa, Lasten ja perheiden palvelutuotannon käsikirjassa (sote), kuntastrategiassa, hyvinvointikertomuksessa ja muissa toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa.
7. Käsitys siitä, miten vanhemmuuden ja parisuhteen tuen arviointia ja seurantaa toteutetaan (mm. oikeat ja toimintaa kuvaavat indikaattorit).

”Palvelupolun” kuvaaminen:

Ennen palvelua: tarpeet ja toiveet

palvelun aikana: minimikriteerit kontaktipisteissä, vastuut, resurssit, verkostot

palvelun jälkeen: verkostot, seuranta

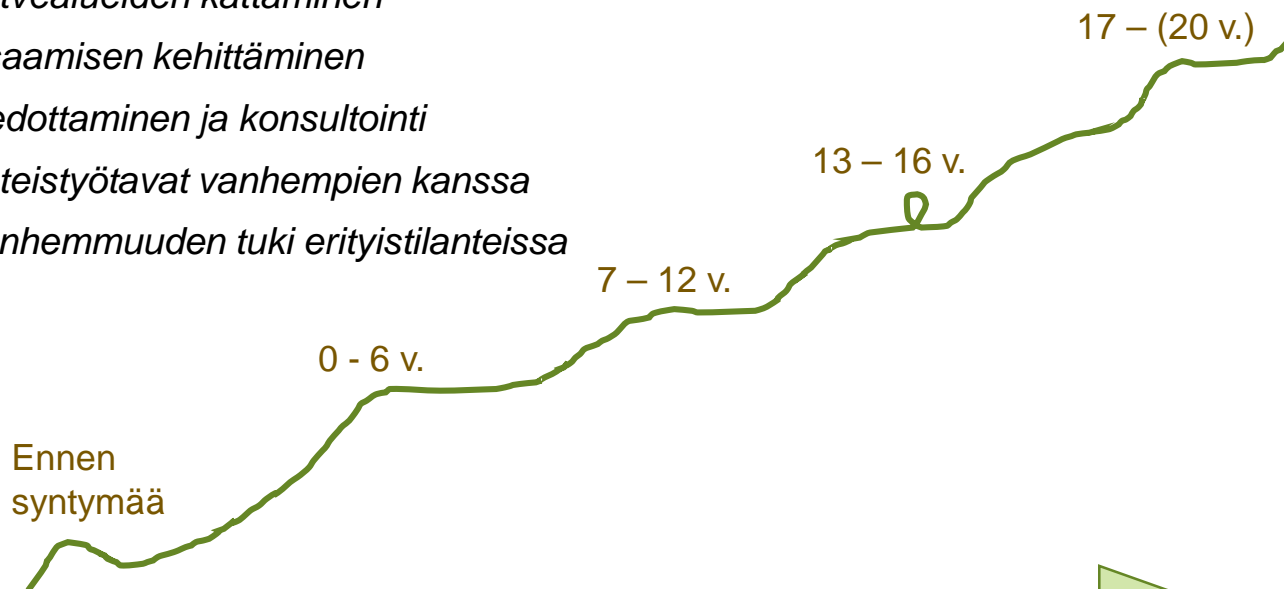
Katvealueiden kattaminen

Osaamisen kehittäminen

Tiedottaminen ja konsultointi

Yhteistyötavat vanhempien kanssa

Vanhemmuuden tuki erityistilanteissa

Lapen periaatteet

- Lapsen oikeudet ja lapsen etu
- Lapsi- ja perhelähtöisyys
- Voimavarojen vahvistaminen
- Perheiden monimuotoisuus

Läpileikkaavat teemat ja asiakokonaisuudet:

- **Monikulttuurisuus:** Erilaisia näkemyksiä vanhemmuudesta ja parisuhteista
- **Vaitiolovelvollisuus:** erityisesti erilaiset kulttuuritaustat tai muuten syntyneen epäluottamuksen näkökulmat
- **Tiedottaminen palveluista ja toiminnoista**
- **Digitaalisuus:** palvelut, sisällöt, toimintakulttuuri

Palvelut ja toimintamallit ikäkausittain

Tarpeet, toiveet, haasteet	Keskeiset kontaktipisteet	Vastuut, resurssit ja verkostot	Katvealueiden kattaminen	Osaamisen kehittäminen

Tiedottaminen ja konsultointi:

Yhteistyötapojen kehittäminen vanhempien kanssa – lasten ja nuorten ääni:

Vanhemmuuden tuki erityistilanteissa:

Kohtaaminen – keinoja ja välineitä **Kesken!**

- Kohtaaminen ja puheeksi ottaminen korostuvat vanhemmuuden tuessa – millaisin keinoin ja välinein tätä voimme tukea?
 - Paljon aineistoa olemassa – kokoamme siitä ydinkohdat tähän.

Digitaalisuus vanhemmuuden ja parisuhteen tuessa

Tähän on tulossa 2 diaa:

- 1) Mitä digitaalisuus perheen arjessa mahdollistaa - mitä myönteistä digitaalisuus tuo mm. perheen vuorovaikutukseen, yhteydenpitoon, yhteisiin hetkiin, perheiden väliseen verkostoitumiseen, palvelujen löytämiseen jne.)
- 2) Keskeisimmät pointit vanhemman tärkeästä roolista lapsen ja nuoren mediakasvattajana (mm. mediakasvatuksen toteuttaminen, suojelun ja mahdollisuuksien/osallisuuden/lasten taitojen tukeminen).

Lape-pähkinä

Millaisia vanhemmuuden ja/tai parisuhteen tuen tarpeita ja tilanteita olet kohdannut työssäsi?

Kasvatusongelmia, ristiriidat kasvatuksessa vanhempien kesken, kiintymys- ja vuorovaikutusongelmat, käytöshäiriöt, arjen tilanteisiin liittyvä keinottomuus (rajojen asettaminen), arjen käytänteet (vaatetus, puhtaus, nukkuminen, syöminen, haku- ja tuomistilanteet), kulttuurierot, tietokonepelit, tunnetaidot, pettymysten käsittely, lapsen kanssa vietetty kahdenkeskinen aika

Vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat, vanhempien jaksamisen tukeminen, konkreettisen kotiavun tarpeet.

Parisuhdeongelmia, erotilanteita, eroriitoja (näkyvät esim. molemmille vanhemmille erikseen järjestettävänä vasukeskusteluina), huoltajuusasioita, eriäviä näkökantoja vanhempien välillä, yksinhuoltajuus, uudet parisuhteet, uusperheet.

Lastensuojelutilanteet, muut traumaattiset tilanteet (lapsen kuolema, läheisen kuolema tai sairaus)

Lape-pähkinä

Saiko asiakas tarvitsemansa eli osaitko ratkaista tilanteen (esim. ohjaaminen oikean palvelun äärelle)?

Listat lukuisista palveluista ja toiminnoista.

Ohjaamisen ja palveluiden esittelyn ohella ratkaisuna mm. aktiivinen kuuntelu, tuki ja positiivinen palaute.

- *Riittääkö tämä tieto?*
- *Miten työntekijänä voisi ylipäättään varmistua siitä, että asiakas on saanut tarvitsemansa?*
- *Miten toiminnan ”tuloksellisuutta” voidaan seurata ja edistää?*

Lape-pähkinä

Mistä tiedät, että asiakas sai tarvitsemansa (esim. kerätäänkö asiakaspalautetta tai kokemustietoa)?

Tiedonsaanti pitkälti asiakkaan kertoman varassa – palaute tai näkyvä muutos arjessa (esim. lapsen käytöksessä).

Asiaan palaaminen: seuraava käynti tai tapaaminen.

Asiakaspalautetta kyselymuodossa harvemmin.

- *Riittääkö tämä tieto?*
- *Voiko saadun palautteen varassa esim. kehittää palvelua tai täsmentää suunnitelmaa perheen kanssa?*
- *Mitä jos työntekijä vaihtuu tapaamisten välillä?*

Lape-pähkinä

Entä millaisia haasteita tilanteen hoitamiseen/ ongelman ratkaisemiseen liittyy?

- Monenlaiset tunteet (nolous, viha, suru, syyllisyys) ja näiden vastaanottaminen
 - Oma epävarmuus, vaatii rohkeutta ja sensitiivisyyttä
 - Ajankäyttö
 - Tilannetajun vaativuus
 - Miten sanoittaa tilanteita ja puhua ”oikein”
 - Lasten läsnäolo kun tilanteista puhutaan? Keitä muita paikalla?
 - Perheiden monimuotoisuus: eroperheet
 - Palveluiden hajanaisuus, pitkät jonot.
 - Iltaisin ja viikonloppuisin tarvetta mm. kotiavulle mutta kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa
-
- *Millaisia työkaluja ja menetelmiä on käytössä näiden tilanteiden hoitamiseksi? Ovatko ne riittäviä?*
 - *Millaisia toimintaohjeita, strategioita ja muita kirjauksia erilaisten tilanteiden varalle ylipäättään on olemassa?*
 - *Miten osaamista voisi lisätä?*

Tehtävä:

Mieti hetki millaisia ”työkaluja” (keskustelurungot, lomakkeet, sähköiset materiaalit) käytät työssäsi kohdatessasi vanhempia? Jos et tee suoraa asiakastyötä, juttele tehtävästä työyhteisössäsi.

Miten näissä työkaluissa näkyvät vanhemmuuden ja parisuhteen tuki ja mitä tämä tarkoittaa Sinun työsi (oli se asiakastyötä tai ei) näkökulmasta?

Esimerkkinä vasukeskustelulomakkeet, neuvolan laajat terveystarkastukset, erityisen ja tehostetun tuen lomakkeet, palvelutarpeen arvioinnin lomakkeet, mitä muita?

- Miten käytössä olevat keinot vahvistavat vanhemman omaa toimijuutta?
- Millaisia keinoja on käytettävissä tuen erilaisiin tarpeisiin vastaamiseksi?
- Miten käytössä olevat keinot vahvistavat perheen luontaisia tukiverkkoja (parisuhde, merkitykselliset ihmissuhteet) ja edistävät niiden kehittymistä?

”Työkalu”	Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen näkyminen	Mikä toimii?	Mitä kehittäisit?

I DON'T HAVE TO GO TO BED NOW! I DON'T HAVE TO DO WHAT YOU SAY!

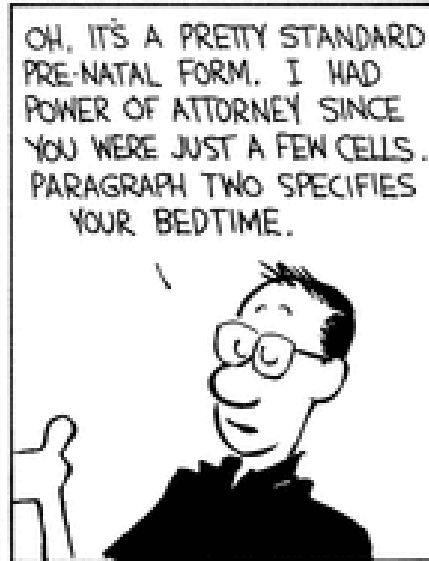

© 1992 Williams-Sonnet Distributed by Universal Uclick Systems

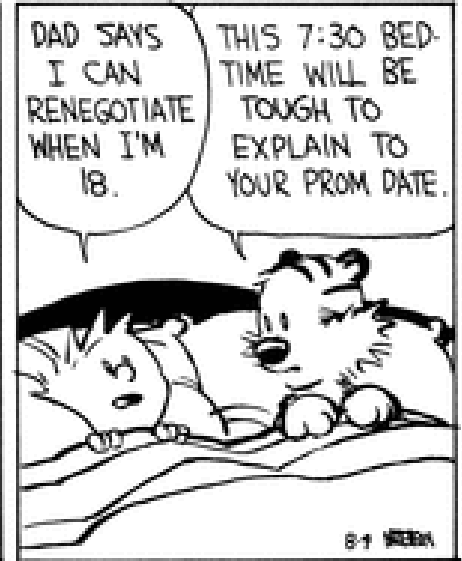

ACTUALLY, YOU DO. IT'S IN YOUR CONTRACT.

MY CONTRACT? WHAT CONTRACT?

OH, IT'S A PRETTY STANDARD PRE-NATAL FORM. I HAD POWER OF ATTORNEY SINCE YOU WERE JUST A FEW CELLS. PARAGRAPH TWO SPECIFIES YOUR BEDTIME.

DAD SAYS I CAN RENEGOTIATE WHEN I'M 18.

THIS 7:30 BEDTIME WILL BE TOUGH TO EXPLAIN TO YOUR PROM DATE.

Vanhemmuutta tukevia toimintoja ja malleja

Työn alla

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen palvelut

- yhteinen kuva ja ymmärrys sisällöstä kun työ on tehty 06/2018 (taulukko viitteellinen)

Tavoite	Tarpeet	Palvelun/ toiminnon vähimmäiskrit eerit (ja niistä johdetut osaamisvaateet)	Haasteet	Ratkaisut

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

**Maahanmuuttajataustaisten ja
monikulttuuristen perheiden
vanhemmuuden ja kotoutumisen
tukeminen
perhekeskusmallissa**

MAAHANMUUTTAJAT, MONIKULTTUURISUUS, ETNISET VÄHEMMISTÖT...

TARPEET?

Erilaisia lähtökohtia, erilaisia tarpeita:

- Monen kulttuurin perheet
- Turvapaikanhakijat (aikuiset, perheet)
- Yksin saapuneet alaikäiset turvapaikanhakijat
- Kiintiöpakolaiset
- Avioliiton vuoksi muuttaneet
- Puolison työn vuoksi muuttaneet
- Työperusteiset muuttajat
- Opiskelun vuoksi muuttaneet
- Kielteisen päätöksen saaneet, maahan jääneet turvapaikanhakijat ("paperittomat")
- Romanit

Maahanmuuttajuuteen liittyvät määrittelyt:

*Kuinka kauan ihminen on
maahanmuuttajataustainen?*

***Ensisijaisesti kaikki ovat lapsia, nuoria,
vanhempia – yksilöitä, tavallisia ihmisiä.***

Maahan muuttaneiden ja/tai monikulttuuristen perheiden vanhemmuuteen ja parisuhteeseen liittyviä haasteita

- Tiedon puute: yhteiskunnan toiminta, palvelujärjestelmä, kasvatus ja vanhemmuus (tiedolliset resurssit)
- Tukiverkostojen puute/ vähyys
- Kieleen liittyvät vaikeudet (esim. kommunikointi koulun, varhaiskasvatuksen kanssa)
- Kulttuurien törmäykset (sekä perheen ulko- että sisäpuolella)
- Perheenjäsenten eritahtinen kotoutuminen ja/tai käytettävissä olevien resurssien epätasapaino
- Asenteet, ennakkoluulot, luottamuspuula (erilaisia kulttuureja, erilaisia ihmisiä tai palvelujärjestelmää kohtaan)
- Erityinen tuen tarve: teini-ikäisten perheet, traumataustaiset perheet, turvapaikanhakijavanhemmat
- Helposti unohduksiin jäävät: isät, avioliiton vuoksi muuttaneet.

”Lasten ja perheiden matalan kynnyksen lähipalveluiden verkostomainen kokonaisuus, jonka avulla voidaan tarjota kokonaisvaltaista apua asiakkaiden arkiympäristöihin ilman ohjaamista palvelusta toiseen.”

TAVOITTEET MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN JA MONIKULTTUURISTEN PERHEIDEN NÄKÖKULMASTA:

- Peruspalvelut ja tukea helposti saatavilla ja saavutettavissa
- Tietoa palveluista ja palvelujärjestelmästä, palveluohjausta
- Tukea arkeen luontevien verkostojen kautta
- Kotoutumista tukevat toimintamallit, ”kaikki kotouttaa” -toimintakulttuuri
- Tukihenkilö- ja perhetoimintaa
- Vertaistukea
- Avoimia kohtaamispaikkoja (tilat, toimintamallit): Mahdollisuus ihmisten kohtaamiseen ja tuettuun yhteisöllisyyteen
- Perheen kotouttamissuunnitelmaa, palvelutarpeiden arviointia sekä muita suunnitelmia sovitetaan yhteen
- Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen
- Toimivat konsultointimahdollisuudet
- Positiivinen ja osallistava asenneilmasto

*Asiakas
on aina
oikealla
ovella*

ENNAKKOTEHTÄVÄT:

- *Kenen vastuulla edustamassasi organisaatiossa on tukea maahanmuuttajaperheiden kotoutumista ja vanhemmuutta? Miten se käytännössä näkyy?*
- *Millaisia yhteistyöverkostoja (julkinen, järjestöt, seurakunnat, uskonnolliset yhteisöt, yritykset) ja kenen osaamista hyödynnätte maahanmuuttajataustaisten ja monikulttuuristen lapsiperheiden kotoutumisen ja vanhemmuuden tukemisessa? Miten yhteinen työ käytännössä näkyy?*
- *Miten edustamiesi palveluiden saavutettavuus on huomioitu maahanmuuttajataustaisten vanhempien näkökulmasta, esim. tiedottaminen, ajanvaraus, työssä hyödynnettävät lomakkeet, kieli?*
- *Miten organisaatiossanne on vastattu monikulttuurisuuteen liittyviin ammattilaisten osaamis- ja tukitarpeisiin?*

Ennakkotehtävän purku ryhmissä

- Jako ryhmiin (8 kpl)

RYHMÄT:

A) Mahdollisuudet, edut, ratkaisut -ryhmä > vaaleanpunaista paperia

B) Vaikeudet, esteet, haasteet -ryhmä > punaista paperia

1. Palvelujen integrointi (→ ”kotouttamisvastuu”)
2. Yhteistyöverkoston toiminta
3. Palveluiden saavutettavuus
4. Ammattilaisten osaaminen ja tukeminen

1. Palvelujen integrointi

Vaikeuksia, esteitä,
haasteita

Mahdollisuuksia, etuja,
ratkaisuja

2. Yhteistyöverkoston toiminta

Vaikeuksia, esteitä,
haasteita

Mahdollisuuksia, etuja,
ratkaisuja

3. Palveluiden saavutettavuus

Vaikeuksia, esteitä,
haasteita

Mahdollisuuksia, etuja,
ratkaisuja

4. Ammattilaisten osaaminen ja tukeminen

Vaikeuksia, esteitä,
haasteita

Mahdollisuuksia, etuja,
ratkaisuja

Kehittämiskohteita perheiden kotoutumista tukevissa matalan kynnyksen palveluissa

- Tiedon lisääminen palveluiden ja tukitoimien olemassaolosta (palveluntuottajien ja asiakkaiden keskuudessa)
 - Esim. sähköinen palvelutarjotin
- Palveluiden saavutettavuuden huomiointi (tieto, kieli, taidot, luottamus...)
 - Esim. tulkkusaplikaatio, yksilöllinen kohtaaminen
- (Omakieliset) neuvontapalvelut
 - Maahanmuuttajainfo Mainio, kohtaamispaikat
- Perhenäkökulman (& systeemisyyssajattelun) vahvistaminen (ml. kotouttamissuunnitelmat)
- Kokonaisvaltaista tukea kotoutumiseen, eriytetyistä palveluista/osaamisesta ”kaikki kotouttaa” –toimintakulttuuriin
- Ammattilaisten osaamisen ja rohkeuden vahvistaminen: Kohtaaminen, asenteet, tarpeet (kotoutumisprosessi)
 - ”Kulttuuritulkit” sillanrakentajina?
- Psykoedukaatio vanhemmuuden ja kotoutumisen tukena
- (Ammatillisesti ohjattu) vertaistuellinen toiminta
- Oikeasti yhteiset, avoimet kohtaamispaikat
- Tuki- ja konsultointimahdollisuuksien hyödyntäminen: Järjestöt – julkinen sektori
- Yhdenvertaisuus: Eriyispalveluiden tavoittaminen maakunnan reuna-alueille/ pienemmille paikkakunnille?

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen perusta:

*Kohtaa, uskalla kysyä, kuuntele kiireettä,
syyllistämättä,
taustoista riippumatta.*

Miten tästä eteenpäin?